

مدایح و مرثی‌های مکافات

سرودهایی از

مرحوم میرزا آقاخان مرندی

معروف به «مکافات»

تحقیق و تألیف

استاد ابراهیم ترابی

انستیتوت سغیرا بدهال

سرشناسه	مرندی، میرزا آقاخان، ۱۳۴۰
عنوان و نام پدیدآور	مدایح و مرثی مکافات / سرودهایی از میرزا آقاخان
مشخصات نشر	مرندی؛ تحقیق و تألیف ابراهیم مرندی
مشخصات ظاهری	تهران: سفیراردهال، ۱۳۹۶
فروست	ص ۵۴
شابک	تاریخ و ادبیات مرثیه آذربایجان؛ ۱۲
وضعیت فهرست‌نویسی	۰ - ۵۳۹ - ۳۱۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸
موضوع	قیفا
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۱۴
موضوع	Persian -- 20th century
شناسه افزوده	ترابی مرندی، ابراهیم، ۱۳۲۰
رده‌بندی کنگره	PIR۸۳۶۱/۴م
رده‌بندی دیوبی	۸۶۱/۶۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۸۵۲۳۷۴

مدایح و مرثی مکافات

سرودهایی از میرزا آقاخان مرندی
تحقیق و تألیف استاد ابراهیم ترابی
از مجموعه تاریخ و ادبیات مرثیه آذربایجان / ۱۲
نوبت چاپ: اول

صفحه آرای و طراح جلد: واحد آگهی‌سازی، سفیر اردغال
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: انتشارات سفیر اردغال

شمارگان: ۵۵۰ نسخه ♦ شماره نشر: ۱-۹
بهها: ۶۰۰۰۰ ریال

© حق چاپ: ۱۳۹۶، انتشارات سفیر اردغال
www.safirardehal.ir

شابک: ۰ - ۵۳۹ - ۳۱۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸

نشانی دفتر: تهران، خیابان مفتح، خیابان سمیه، روبه روی بانک ملی ایران، ساختمان ۱۱۸، واحد ۴
تلفن مرکز بخش: ۸۸۳۱۹۳۴۲-۸۸۳۱۳۸۹۸ کد پستی: ۱۵۸۱۸-۷۴۷۱۵
email: safirardehal@yahoo.com

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

- ۷ یادداشت دبیر مجموعه
- ۹ مقدمه
- ۱۳ این مجموعه
- ۲۱ به مناسبت عید سعید مبعث
- ۲۶ مدیحه مرثیه مبارکه حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام
- ۲۸ قصیده مرثیه
- به مناسبت عید سید سالاد حضرت سید الشهداء علیه الصلوات
و السلام ۳۱
- مرثیه های متفرقه استقبال از محترم اعلی الله تعالی مقامه ۳۹
- به مناسبت عید ولادت با سعادت حضرت زین العابدین علیه السلام ۴۱
- در مرثیه علّین آرامگاه حضرت آیت الله حجت علی الله مقامه ۴۵
- ضمایم اسناد و عکس ۴۷

مقدمه

میرزا آقاخان مرندی مشهور به «مکافات» از بزرگان دانش اجتماع و اصحاب قلم در عصر مشروطیت و بعد از آن در ری و مدیر و نویسنده روزنامه مکافات (منتشره در خوی، در سال ۱۳۲۶ هجری قمری) بود.^۱ این روزنامه در سال ۱۳۱۷ هجری قمری به مدیریت میرزا آقاخان مرندی مدیر مدرسه سلامت در شهر خوی منتشر شد.^۲

روزنامه حکمت که توسط میرزا مهدی خان زعیم الدوله تبریز در قاهره چاپ می شد در شماره ۹۱۳ غره جمادی الثانی ۱۳۲۷ قمری درباره «مکافات» چنین می نویسد:

«روزنامه مشکین شمامه «مکافات» نام از دارالسرور خوی به نام جناب آقا میرزا ابوالحسن محمدعلی زاده نگاشته شده و مدیر پاک دلش جناب آقای میرزا آقاخان

۱. رک به: کتاب هرنند، امیرموشنگ سید زنوزی.

۲. رک به: ادوارد براون، تاریخ مطبوعات ایران ج ۳، ص ۹۶ به نقل از

نصیری، خوی در گذر زمان، ص ۶۰.

و صاحب امتیاز آن میرزا نوراله علیزاده بوده به تاریخ ربیع الثانی ۱۳۲۷ در آن شهر دلکش منطبق گردیده است، خدا شاهد است دلم از دیدن آن شاد گردید.^۱

نخستین مدرسه در مرند در سال ۱۳۲۴ هجری قمری / ۱۲۸۵ هجری شمسی / افتتاح یافته است، افتتاح مدرسه در مرند مثل سایر نقاط، نخستین بار توسط رهبران مشروطه و آزادی خواه انجام صورت گرفت و اینان عبارت بودند از: میرزا عیسی حکیمزاده، حبیب‌اله شاملوی مرندی، حاج موسی خان هوجقانی، حاج ابراهیم ذوالفقارزاده، حاج حسین صراف، محمد ولی صراف، میرزا محمود و میرزا آقا مکافات، زحمات و خدمات او در معارف مرند قابل ذکر و سردرگمی است. آقای مکافات در سال ۱۳۲۴ هجری قمری به همراهی چند تن دیگر که اسامی ایشان ذکر شد به افتتاح و تأسیس یک باب مدرسه به نام «مساوات» موفق شده با مساعدت مالی مشارالیه و چند نفر دیگر این مدرسه مفتوح و مدیریت این مدرسه به میرزا حسین رشیدی (برادر میرزا حسن رشید معروف) واگذار شد. به گفته یکی از اقوام مکافات آقای مکافات با همراهی مرحوم باغچه‌بان مدرسه‌ای به نام «حر» در مرند تأسیس کرد که آن مدرسه نیز به علت مخالفت مستبدین و جاهلان به تعطیلی کشیده شد. بعد از فتح

۱. صدر ماشی، تاریخ جراید و مجلات ایران، ج ۴، ص ۲۳۵.

میرزا احمد، فتح خوی در دستور کار مشروطه خواهان قرار گرفت و ۱۷ روز بعد از فتح مرند، خوی نیز توسط مشروطه خواهان مفتوح شد. حدود ۵ ماه پس از فتح خوی در ماه ربیع الثانی ۱۳۲۷ هجری قمری، روزنامه مکافات در خوی منتشر شد. درباره این روزنامه در تاریخ مجوعات و ادبیات ایران می خوانیم: «پس از فتح خوی مرند، هدین و آزادی خواهان بعد از سروسامان دادن به کارها، روزنامه مکافات را منتشر ساختند که مدیر آن میرزا ابوالحسن رستگاری و صاحب آن میرزا نوراله خان یکانی بود. مکافات پس از پیروزی انقلاب مشروطه به سمت رئیس اداره - ارایه اروپاییه منصوب شد و در کمال صداقت به خدمت مردم مشغول شد. در نهایت در این شغل بازنشسته شد. مکافات بعد از بازنشستگی به زادگاهش مرند مراجعت کرد و در اواسط دهه ۴۰ شمسی دارفانی را ترک کرده و در قزوین ساکن شد. میرزا احمد مرند به خاک سپرده شد.^۱

۱. رک به: کتاب مرند، امیر هوشنگ سید زنوزی.